

Statenstuk 2017-821

**Aanpak vitale vakantieparken Drenthe en Vitaliteitsfonds Drentse
vakantieparken**

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie op 24 januari 2018
- Provinciale Staten op 7 februari 2018
- fatale beslisdatum: niet van toepassing

Behandeld door mevrouw S. Kort, telefoonnummer (0592) 36 56 31, e-mail s.kort@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer H. Brink

Inleiding

a. Algemeen

Uw Staten hebben in de Voorjaarsnota 2017 (Investeringsagenda) € 6,5 miljoen gereserveerd voor de revitalisering van de verblijfsrecreatie in Drenthe (Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken). In september 2017 hebben wij u geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek van ZKA leisure consultants naar de vitaliteit van de verblijfsrecreatie in Drenthe. Uit het onderzoek blijkt dat de revitaliseringsopgave van de verblijfsrecreatie een brede opgave is, zowel economisch, ruimtelijk (bijvoorbeeld verpaupering), volkshuisvestelijk (bijvoorbeeld permanente bewoning) als sociaal-maatschappelijk. Bij dit laatste is aandacht voor het risico van ondermijning. Samen met de Drentse gemeenten, RECRON en ondernemers werken wij aan een langjarige programmatische aanpak gericht op het vergroten van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie. In de aanpak hebben de betrokken partijen verschillende rollen en verantwoordelijkheden. De gemeenten en de sector zijn primair aan zet. De provincie wil een faciliterende partner zijn zonder de rol van de private partijen en de gemeenten over te nemen. Ons voorstel bevat een uitwerking van de aanpak en de inzet van het Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken (hierna: Vitaliteitsfonds).

b. Europese aspecten

Indien een onderneming in het kader vanuit het Vitaliteitsfonds een financiële bijdrage ontvangt en zijn concurrenten niet, kan dit leiden tot oneerlijke concurrentie. De Europese Unie heeft regels opgesteld om te voorkomen dat sprake is van verstoring van marktwerking en daarmee van ongeoorloofde staatssteun. Onder de de-minimisregeling binnen Europese wetgeving op staatssteun is per ondernemer maximaal € 200.000,-- subsidie mogelijk in drie belastingjaren. De subsidieaanvragen worden getoetst op staatssteun.

c. Economie/werkgelegenheid

Met de uitvoering van de aanpak vitale vakantieparken en de inzet van het Vitaliteitsfonds versterken wij de verblijfsrecreatiesector en stimuleren wij de werkgelegenheid en bestedingen in deze sector. Een belangrijke economische motor voor Drenthe: in 2015 ging er ruim € 1 miljard om en ruim één op de negen banen is direct aan de vrijetijdseconomie toe te rekenen.

d. Participatie

De aanpak vitale vakantieparken is tot stand gekomen in co-creatie met gemeenten en de brancheorganisatie RECRON. Ondernemers, verenigingen van eigenaren (VvE's), natuur- en terreinbeherende organisaties zijn betrokken bij de uitwerking van de aanpak. Input uit diverse bijeenkomsten en keukentafelgesprekken met ondernemers en vve's zijn en worden gebruikt voor de uitwerking van de aanpak vitale vakantieparken en de invulling van het Vitaliteitsfonds. Voor een succesvolle integrale aanpak vitale vakantieparken nu en in de toekomst is een duurzame samenwerking tussen genoemde partijen noodzakelijk.

Advies

1. In te stemmen met de aanpak vitale vakantieparken langs de sporen excelleren, transformeren en kennis en samenwerking (taskforce) en de invulling van het vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken (bijlage 1).

2. Voor de (mede)financiering van deze aanpak € 6,5 miljoen beschikbaar te stellen voor de periode 2018-2024 uit de Reserve Investeringsagenda.
3. Dit bedrag aan te merken als programmabudget.

Doelstelling uit de begroting

Speerpunt 2. Economisch Drenthe Programma 2. Regionale economie

Beleidsopgave 2.5.2 Meer werkgelegenheid en hogere bestedingen in de vrijetijdseconomie van Drenthe en doelstelling 18.2.5.06 Revitalisering verblijfsrecreatie in Drenthe

Argumenten

1.1. Met de aanpak vitale vakantieparken stimuleren wij kwaliteitsverbetering, innovatie en werkgelegenheid in de verblijfsrecreatiesector. De aanpak draagt bij aan de doelen van de investeringsagenda.

Met de aanpak geven wij invulling aan de doelstelling uit het Collegeakkoord 2015-2019 waarin wij de ambitie uitspreken dat wij dé vrijetijdsprovincie van Nederland willen zijn. Een kwalitatief hoogwaardig aanbod in de verblijfsrecreatie is onlosmakelijk verbonden met deze ambitie. De aanpak geeft invulling aan de provinciale economische doelstellingen binnen de Vrijetijdseconomie: het vergroten van de werkgelegenheid en de bestedingen. Ook sluit de aanpak aan bij de doelen met betrekking tot werkgelegenheid en duurzaamheid uit de Investeringsagenda.

1.2. De opgave vraagt om een langjarige, integrale aanpak

Het onderzoek toont aan dat er sprake is van een meervoudige opgave die meerdere beleidsvelden beslaat én gemeentegrenzen overstijgt. Bij de revitaliseringsopgave geldt een sterke verwevenheid van verschillende beleidsterreinen. Alleen een integrale gebiedsgerichte aanpak met zorgvuldige afwegingen op zowel economisch, fysiek-ruimtelijk (inclusief de relatie met natuur en landschappelijke inpassing), volkshuisvestelijk als sociaal-maatschappelijk terrein leidt tot succes. Het ruimtelijk kader voor de revitalisering van de vakantieparken is vastgelegd in de Omgevingsvisie. In het kader van de opdracht om de omgevingsvisie te reviseren is een bouwsteen voor vrijetijdseconomie opgesteld. De ontwerp Omgevingsvisie wordt in het voorjaar 2018 ter besluitvorming aan u voorgelegd.

1.3. Er is brede steun van partners voor de aanpak vitale vakantieparken Drenthe

Op basis van de probleemdiagnose in het onderzoek zijn gemeenten, RECRON en provincie gezamenlijk aan de slag gegaan met de uitwerking van een programmatische aanpak. Ook ondernemers en VvE's hebben hierin geparticipeerd. De uitgangspunten voor een gezamenlijke aanpak zijn vastgelegd in een convenant Aanpak Vitale Vakantieparken 2018-2024.

Na instemming door uw Staten en het definitief beschikbaar stellen van het Vitaliteitsfonds kunnen partijen slagvaardig aan de slag met de opgave. In een nog op te stellen Uitvoeringsplan worden de opgave, aanpak, organisatie en inzet van alle partners voor de periode 2018-2024 opgenomen. Hierin zal ook aandacht zijn voor het tegengaan van ondermijning, door het veilig inzetten van de beschikbare gelden en/of het wegnemen van bepaalde risicofactoren die vakantieparken interessant maken voor georganiseerde criminaliteit.

2.1. De aanpak wordt uitgewerkt in drie sporen waarvoor totaal € 6,5 miljoen nodig is

Voor de invulling van het vitaliteitsfonds stellen wij drie sporen voor:

1. investeren op excelleren
2. ondersteunen van transformatie
3. faciliteren van kennis en samenwerking

Vanuit onze provinciale economisch doelen (vergroten werkgelegenheid en bestedingen) leggen wij binnen de drie sporen van de revitaliseringsopgave de focus op het spoor 'investeren op excelleren'. Het Vitaliteitsfonds is uitgewerkt in de bijlage. Daarin is tevens een raming gemaakt van de kosten die samenhangen met de inzet van de beschreven sporen. Dit leidt tot een geraamd totaalbedrag van € 6,5 miljoen in de periode 2018-2023. Wij stellen binnen de door u vastgestelde kaders een uitvoeringsregeling op.

3.1. Vanwege mogelijke onder- en overschrijdingen van de geraamde jaarlijkse uitgaven tijdens de looptijd van het Vitaliteitsfonds, is een verrekening gewenst met de geraamde uitgaven in de daaropvolgende jaren.

De uitgaven vanuit het Vitaliteitsfonds worden per jaar vooral bepaald door het aantal en de kwaliteit van ingediende ondernemersplannen, de voortgang in gemeentelijke initiatieven en de daarmee samenhangende vraag naar leningen en financiële middelen. Er is daarom behoefte aan verrekening van de budgetten over de jaren heen. Op deze manier kunnen wij bij minder ondernemersplannen of gemeentelijke initiatieven in een bepaald jaar dan verwacht, het geraamde bedrag voor dat jaar deels overhevelen naar het daaropvolgende jaar. Het aanmerken als programmabudget biedt deze mogelijkheid.

Tijdsplanning

De uitvoering van de aanpak vitale vakantieparken vergt een langjarige aanpak. De middelen van het Vitaliteitsfonds zijn gekoppeld aan deze aanpak. Het is onze ambitie om de middelen te investeren in de periode 2018 tot en met 2022.

Financiën

In onderstaande tabel zijn voor de drie sporen de jaarschijven weergegeven van het Vitaliteitsfonds (in miljoen euro)

	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Excelleren	0,76	0,76	0,76	0,76	0,76	3,8
Transformeren	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,0
Kennis en samenwerking (taskforce)	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	1,7
Totaal vitaliteitsfonds	1,46	1,26	1,26	1,26	1,26	6,5

Onder argument 3.1 is al aangegeven dat in de langjarige aanpak vitale vakantieparken enige flexibiliteit wenselijk is om in te spelen op veranderingen. Dit kan consequenties hebben voor de verdeling van het budget over de verschillende onderdelen en het geschetste jaarlijkse kasritme. Bovenstaande cijfers dienen vanuit dit perspectief te worden bezien. Door het bedrag van € 6,5 miljoen aan te merken als programmabudget is er de mogelijkheid om te schuiven tussen de onderdelen en de verschillende jaren. Bij verschuivingen over de jaren heen worden uw Staten meegenomen via de gebruikelijk planning en control documenten.

Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie vinden plaats via de reguliere planning- en control cyclus, in het kader van de Investeringsagenda. Als onderdeel van de evaluatie wordt na vijf jaar het vitaliteitsonderzoek herhaald.

Communicatie

Voor de aanpak vitale vakantieparken is namens de samenwerkende partijen één coördinerend communicatieadviseur/woordvoerder aangesteld. Een heldere communicatiestrategie moet bijdragen aan de zichtbaarheid van de inspanningen van de provincie en haar partners in de aanpak vitale vakantieparken. Door ondernemers en eigenaren (vve's) actief te informeren, nodigen wij ze uit om met (ondernemers)plannen te komen voor een goede inzet van het Vitaliteitsfonds.

Bijlagen

1. Aanpak vitale vakantieparken en Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken
2. Samenvatting resultaten onderzoek vitaliteit verblijfsrecreatie Drenthe (september 2017)
3. Convenant aanpak vitale vakantieparken Drenthe

Ter inzage in kamer C0.39

1. Onderzoek vitaliteit verblijfsrecreatie Drenthe (ZKA leisure consultants)

Assen, 23 november 2017
Kenmerk: 47/3.2/2017003265

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

J.J. van Aartsen, voorzitter
drs. W.G.H.M. Rutten, wnd. secretaris

wa/coll.

Provinciale Staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 22 november 2017, kenmerk 47/3.2/2017003265

BESLUITEN:

1. In te stemmen met de aanpak vitale vakantieparken langs de sporen excelleren, transformeren en kennis en samenwerking (taskforce) en de invulling van het Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken (bijlage 1).
2. Voor de (mede)financiering van deze aanpak € 6,5 miljoen beschikbaar te stellen voor de periode 2018-2024 uit de Reserve Investeringsagenda.
3. Dit bedrag aan te merken als programmabudget.

Assen, 7 februari 2018

Provinciale Staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

wa/coll.

Bijlage 1

Aanpak vitale vakantieparken en Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken

Inleiding

Uit het onderzoek Vitaliteit verblijfsrecreatie Drenthe waarover wij u per brief van 21 september 2017, kenmerk 38/3.3/2017002500, hebben geïnformeerd, blijkt dat de revitaliseringsopgave van de verblijfsrecreatie een brede opgave is, zowel economisch, ruimtelijk (bijvoorbeeld verpaupering), volkshuisvestelijk (bijvoorbeeld permanente bewoning) als sociaal-maatschappelijk (bijvoorbeeld het risico van ondermijning). Op basis van de problemdiagnose in het onderzoek zijn gemeenten, RECRON en provincie gezamenlijk aan de slag gegaan met de uitwerking van een aanpak. Ook ondernemers en verenigingen van eigenaren (vve's) hebben hierin geparticipeerd. De uitgangspunten voor een gezamenlijke aanpak zijn vastgelegd in een convenant. Gemeenten, RECRON en provincie voelen een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de komende jaren te werken aan een integrale, daadkrachtige en gezamenlijke aanpak voor de revitalisering van Drentse vakantieparken.

De aanpak richt zich op twee inhoudelijke sporen:

- excelleren: het faciliteren van vitale parken en parken die in potentie weer recreatief vitaal kunnen worden om vitaal en eigentijds te blijven/te worden;
- transformeren: het begeleiden van parkeigenaren en/of vve's van terreinen zonder recreatieve kwaliteit en perspectief, om transformatie naar een passende bestemming te realiseren. Door transformatie wordt het aandeel parken afgebouwd dat hun toeristisch-recreatieve functie heeft verloren, maar nog wel als zodanig is bestemd. Binnen deze opgave vallen ook de circa negen parken met een sociaal-maatschappelijke problematiek.

Uitgangspunten Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken

Wij stellen voor om het Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken (hierna: Vitaliteitsfonds) in te zetten op basis van de volgende uitgangspunten:

1. de provincie hecht aan een gezamenlijke en integrale aanpak met de gemeenten en private partijen en sluit met de inzet van haar middelen aan bij de inhoudelijke sporen in het convenant;
2. de provincie wil een faciliterende partner zijn zonder de rol van de private partijen en de gemeenten over te nemen. De sector en de gemeente zijn primair aan zet;
3. vanuit economische overwegingen is vooral inzet op levensvatbare parken van belang (groene/blauwe en gele kwadrant uit het onderzoek). Vanuit ruimtelijke, volkshuisvestelijke en sociale overwegingen is ook inzet nodig op de niet levensvatbare parken (rode kwadrant uit ZKA onderzoek). Deze laatste parken hebben weliswaar nog een recreatieve bestemming, maar maken veelal geen deel (meer) uit van de verblijfsrecreatiesector. Op het moment dat hier geen gasten/toeristen meer overnachten is er geen relatie meer met de VTE-sector en de provinciale economische doelstellingen voor deze sector;
4. gezien de brede en omvangrijke opgave binnen vitale vakantieparken Drenthe in combinatie met de wens om voldoende impact te hebben met de inzet van de provinciale middelen is focus van de middelen noodzakelijk. Vanuit onze provinciale economisch doelen (vergroten werkgelegenheid en bestedingen) leggen wij binnen de drie sporen van de revitaliseringsopgave de focus op het spoor 'investeren op excelleren'. Binnen dit spoor richten wij ons op bungalowparken, gemengde bedrijven en campings (met minimaal veertig plaatsen). Hierbij ligt de focus op het versterken van het Drentse midden- en kleinbedrijf (mkb).

Invulling Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken

Vanuit de voorliggende uitgangspunten stellen wij voor het vitaliteitsfonds van € 6,5 miljoen te gebruiken als een vijfjarig programmabudget (2018 tot 2023) en in te zetten voor:

1. investeren op excelleren

2. ondersteunen van transformatie
3. faciliteren van kennis en samenwerking.

Ad 1. Investeren op excelleren

Het primaire doel is tot een gerichte kwaliteitsverbetering te komen in het aanbod vakantieparken. Door deze kwaliteitsverbetering sluit de Drentse verblijfsrecreatie beter aan bij de vraag en nemen bezetting, bestedingen en werkgelegenheid in de sector toe. Wij steunen ondernemersplannen (op basis van een solide businesscase) die inzetten op innovatie, eigentijdse product/conceptontwikkeling of herontwikkeling met recreatieve bestemming. Hierdoor wordt de kopgroep excellente vitale bedrijven vergroot en het peloton vitaler. Binnen dit spoor zetten wij in op:

- a) stimuleren en faciliteren van projectontwikkeling en kwalitatief goede ondernemersplannen; door middel van een subsidie wordt een deel van de kosten voor bijvoorbeeld het inschakelen van externe deskundigheid voor een haalbaarheidsstudie en/of businessplan vergoed. Verder zetten wij in op een expert team specifiek gericht op de revitaliseringsopgave in de verblijfsrecreatie. Ondernemers kunnen het team inschakelen voor integraal advies over hun bedrijf;

Voorbeelden ondernemersplannen

- *Bedrijfsplannen gericht op omvorming van verouderde accommodaties naar eigentijdse accommodaties.*
- *Bedrijfsplannen gericht op omvorming of verplaatsing van bedrijven in het Natuur Netwerk Nederland.*
- *Verduurzaming van bestaande accommodaties of ontwikkeling van nieuwe duurzame concepten.*
- *Het verbeteren van toeristisch recreatieve infrastructuur in de directe omgeving van het bedrijf.*

- b) vergroten financierbaarheid ondernemersplannen door een rente-kortingsregeling (in combinatie met het MKB-fonds, Groenfonds of andere geldverstrekkers) en/of subsidie voor de uitvoering van ondernemersplannen/projecten.

Voorbeeldcasus effectiviteit rentekortingsregeling en staatssteun

Een campingeigenaar wil zijn productontwikkelen door het omzetten van vijftig kampeerplekken naar twintig energieneutrale boslodges. Deze productontwikkeling kost de ondernemer € 1 miljoen met een terugverdientijd van tien jaar. De ondernemer heeft € 300.000,-- eigen vermogen en kan via de bank een maximale lening krijgen van eveneens € 300.000,-- tegen 5% rente. Er resteert een financieringsopgave van € 400.000,--. Via het MKB-fonds Drenthe kan de ondernemer een achtergestelde lening krijgen, maar gezien het risicoprofiel is het rentepercentage 10 in plaats van 5, oftewel € 20.000,-- per jaar extra rentekosten. De ondernemer kan vanuit het Vitaliteitsfonds maximaal drie belastingjaren (3 x € 20.000,-- =) € 60.000,-- subsidie krijgen ter compensatie van het renteverschil (rentekortingsregeling). Oftewel de rente op de achtergestelde lening is daardoor de eerste drie jaar niet 10%, maar 5%. Met een subsidie van € 60.000,-- wordt een totale investering mogelijk gemaakt van € 1 miljoen.

Onder de de-minimis-regeling binnen Europese wetgeving op staatssteun is per ondernemer maximaal € 200.000,-- subsidie mogelijk in drie belastingjaren.

NB: de genoemde bedragen zijn fictief en ter illustratie bedoeld.

Ad 2. Ondersteunen van transformatie

Vanuit het Vitaliteitsfonds zetten wij middelen in voor de ondersteuning van (gebiedsgerichte) transformatieprocessen; bijvoorbeeld voor de organisatie van planvorming en proces met vve's en overige relevante partijen. De gemeenten kunnen hiervoor projectvoorstellen indienen.

Voorbeeldcasus transformatie: 'Expeditie Norgerdunen'

Er wordt al vele jaren gesproken over de ontwikkelingen in het bosgebied rond Norg. De vakantiewoningen in dit gebied rond Norg zijn een onlosmakelijk onderdeel van dit gebied en 'horen' bij Norg. De gemeente heeft er voor gekozen om voor de toekomst van dit gebied de discussie niet te verengen tot het (juridische) onderdeel over het wel of niet toestaan van permanente bewoning, maar hier breder en met alle betrokkenen naar te kijken. Met de vele betrokken partijen wordt een toekomstvisie ontwikkeld met duurzame oplossingen die een meerwaarde vormen voor het gebied Norgerdunen en haar omgeving en een antwoord geven op de vraag hoe iedereen prettig en veilig in dit gebied kan (ver)blijven. De bewoners/gebruikers van de vakantiewoningen krijgen in deze benadering de uitdaging om door het plegen van investeringen c.q. de uitvoering van werken/projecten, te zorgen voor de beoogde maatschappelijke meerwaarde en daarmee ruimte te krijgen om te (ver)blijven in de bosrijke omgeving van Norg. In november 2017 is de toekomstvisie aangeboden aan de provincie. Binnen het spoor 'ondersteunen van transformatie' kan een bijdrage worden verstrekt voor de ondersteuning van de ontwikkeling van gebiedsvisies/transformatieplannen en de (organisatie van de) uitvoering van dergelijke plannen.

Uit het ZKA onderzoek kwam ook naar voren dat op circa negen parken in Drenthe sprake is van zwaardere sociaal-maatschappelijke problematiek. Op initiatief van betrokken gemeenten willen wij de problematiek nader verkennen en onderzoeken welke - integrale - aanpak in samenwerking met betrokken instanties hiervoor een oplossing kan bieden. Vertrekpunt hierbij is dat de vakantieparken veelal een antwoord bieden op een legitieme huisvestingsbehoefte van doelgroepen die moeilijk elders terecht kunnen. De primaire verantwoordelijkheid voor deze problematiek ligt bij de gemeenten. De provinciale rol is gericht op ondersteuning van het proces en inbreng van kennis. In het nader onderzoek van de problematiek is ook aandacht voor eventuele risicofactoren, die deze vakantieparken aantrekkelijk maken voor georganiseerde criminaliteit (ondermijning). Deze problematiek valt binnen het spoor 'ondersteunen van transformatie' en wordt meegenomen in de nadere uitwerking van dit spoor.

Ad 3. Faciliteren van kennis en samenwerking

In het kader van de samenwerking vitale vakantieparken is door alle betrokken partijen nadrukkelijk de noodzaak aangegeven om centraal specialistische kennis te ontwikkelen en te delen tussen gemeenten, provincie en met ondernemers. Verder is coördinatie en het stimuleren van de uitvoering van maatregelen/projecten in de beide sporen (excelleren en transformeren) nodig. Hiervoor richten wij een gemeentegrens overstijgende tijdelijke taskforce 'Vitale Vakantieparken' in. De taskforce neemt het werk van individuele gemeenten en ondernemers niet over, maar faciliteert hen bij de eigen revitaliserings- en transformatieopgave. De focus ligt op inbreng en ontwikkeling van specialistische kennis en het delen van deze kennis. Ondernemers en gemeenten kunnen rechtstreeks een beroep doen op deze specialisten. Door één loket te bieden voor VTE-ondernemers op het gebied van (bestaande) regelingen en sneller vooraf duidelijkheid te bieden over ruimtelijke (on)mogelijkheden, wordt de financierbaarheid van ondernemingsplannen vergroot.

De taskforce Vitale Vakantieparken beperkt zich tot maximaal 6 fte en wordt nader uitgewerkt door een kwartiermaker in het uitvoeringsplan. De taskforce richt zich op de twee sporen: excelleren en transformeren.

Verdeling van de middelen

In tabel 1 is ons voorstel voor de verdeling van de middelen weergegeven. Binnen de twee sporen van de revitaliseringsopgave leggen wij de focus op het spoor 'investeren op excelleren'. Dit is ingegeven door onze provinciale economisch doelen (vergroten werkgelegenheid en bestedingen). Tegelijkertijd signaleren wij een grote (gemeentelijke) opgave in de ondersteuning van transformatieprocessen en

constateren wij dat een aantal gemeenten hier al mee aan de slag is (voorbeeld gebiedsgerichte aanpak Norgerduinen) of wil gaan. Wij onderkennen dat er aanvullend middelen nodig zijn voor fysieke transformatie van parken (riolering, infrastructuur, verlichting, landschappelijke inpassing, woningverbetering, sloop). Deze worden niet gefinancierd vanuit het Vitaliteitsfonds en zullen moeten komen vanuit grondexploitatie (ook waardestijging woningen bij transformatie naar permanente bewoning investeren in het park) of reguliere andere middelen van gemeenten en provincie, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur of sociale veiligheid.

Tabel 1 Jaarschijven vitaliteitsfonds verblijfsrecreatie (in miljoen euro)

	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Excelleren	0,76	0,76	0,76	0,76	0,76	3,8
Transformeren	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,0
Kennis en samenwerking (taskforce)	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	1,7
Totaal vitaliteitsfonds	1,46	1,26	1,26	1,26	1,26	6,5

Gemeenten hebben voor 2018 nog geen middelen beschikbaar voor het financieren van de tijdelijke taskforce, aangezien besluitvorming hierover pas mogelijk is bij de behandeling van de begroting van de nieuwe gemeenteraden. Om na besluit van uw Staten een voortvarende start te kunnen maken stellen wij voor om hiervoor in 2018 € 0,5 miljoen beschikbaar te stellen vanuit het Vitaliteitsfonds. Op basis van een gezamenlijke inspanning van gemeenten en provincie in de aanpak vitale vakantieparken gaan wij voor 2019 en daarop volgende jaren uit van een provinciale bijdrage van in totaal maximaal € 0,3 miljoen.

Verwachte inzet gemeenten

Gemeenten en provincie gaan uit van een gezamenlijke inspanning voor de aanpak vitale vakantieparken. Op basis van het uitvoeringsplan vitale vakantieparken maken gemeenten en provincie in 2018 nadere afspraken over de inzet van middelen voor de aanpak vitale vakantieparken. Hierbij gaat het onder andere om de financiering van de tijdelijke taskforce, mogelijke intensivering van de inzet van de gemeenten voor hun taken met betrekking tot bijvoorbeeld ruimtelijke plannen, vergunningverlening, handhaven en ondersteuning VTE-ondernemers, het faciliteren van vve's bij gebiedsprocessen (naar voorbeeld casus Oosterduinen), de planologische medewerking daaraan en het opzetten van grondexploitatie (baatbelasting) en verevening transformatiekosten naar eigenaren (vergelijkbaar met herstructurering bedrijventerreinen en naorlogse wijken).

Verwachte inzet sector en vve's/eigenaren

De revitalisering van de Drentse vakantieparken is primair een opgave van de ondernemers en eigenaren (verenigd in vve's); men is zelf primair verantwoordelijk voor hun eigendommen. Ondernemers zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van bedrijfsplannen die bijdragen aan kwaliteitsverbetering/revitalisering van de verblijfsrecreatie en dienen primair zelf te investeren in deze bedrijfsplannen.

Bijlage 2

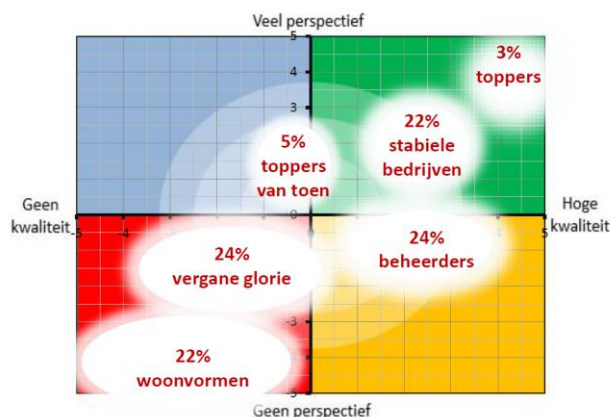
Samenvatting resultaten onderzoek vitaliteit verblijfsrecreatie Drenthe

Uit het onderzoek 'Vitaliteit verblijfsrecreatie Drenthe' (september 2017, ZKA Leisure Consultants) blijkt dat slechts 40% van de parken in Drenthe vitaal is. Dit zijn echter vaak grotere parken en op basis van het aantal eenheden ontstaat een genuanceerder beeld van de vitaliteit van de sector: 67% van de eenheden (kampeerplekken of vakantiehuizen) is vitaal. 42% van de parken (en 19% van de eenheden) is niet vitaal. Verder is de kopgroep excellente bedrijven in Drenthe relatief klein is (bovenkant groene kwadrant) en bij veel van de onderzochte vakantieparken in Drenthe is te weinig kwaliteit en te weinig toeristisch recreatief perspectief (rode kwadrant). Hier is veelal sprake van een verwevenheid van verblijfsrecreatie en wonen. Voor circa negen parken geldt dat er sprake is van zwaardere (sociale) problematiek. In onderstaande tabel is het volledige vitaliteitsmodel voor Drenthe weer gegeven.

Typering vitaliteit Drentse verblijfsrecreatie	% parken	% eenheden
Vitale parken die in goede verbinding staan met hun toeristisch recreatieve gasten	40	67
Parken waar zowel het perspectief als de kwaliteit laag is	42	19
Parken met (redelijke) kwaliteit, maar weinig toekomstperspectief in verblijfsrecreatie	16	11
Parken met voldoende toekomstperspectief en weinig kwaliteit	2	3

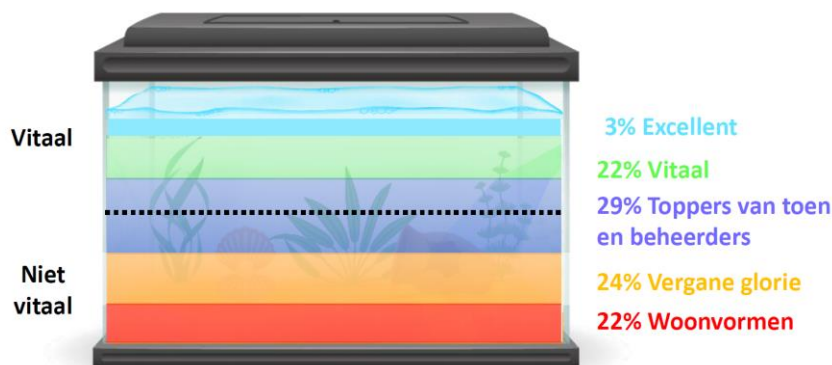
Vergelijking vitaliteit verblijfsrecreatie - op basis van % parken				
	Drenthe	Zeeland	Noord-Holland Noord	Limburg
	40	44	35	36
	42	30	45	28
	16	17	0	21
	2	9	20	15

Veel Drentse vakantieparken zijn niet meegegroeid met de veranderde marktvraag. Deze problematiek is vergelijkbaar met herstructureringsopgaven voor woonwijken of bedrijventerreinen. Om voor nu en in de toekomst een kwalitatief hoogwaardig aanbod te kunnen blijven bieden is revitalisering, sanering of transformatie van vakantieparken noodzakelijk.

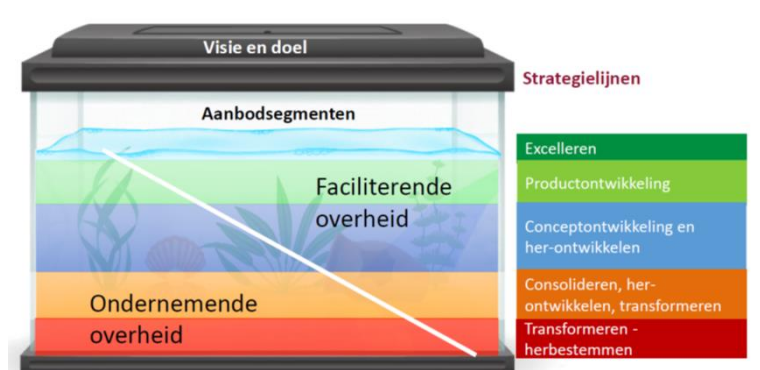

In het onderzoek wordt binnen het vitaliteitsmodel een aantal aanbodsegmenten onderscheiden:

- toppers (3%); zeer goed presterende bedrijven die meedraaien in de top van de Nederlandse verblijfsrecreatie;
- stabiele bedrijven (22%); vitale bedrijven die volop in contact staan met hun recreatieve gast en die met regelmaat investeren;
- toppers van toen (5%); parken die volledig tot stilstand zijn gekomen, maar met voldoende (potentiële) schaalgrootte op aantrekkelijke locaties en/of met aantrekkende en onderscheidende (dag-recreatieve) voorzieningen. Een nieuwe impuls is nodig;
- beheerders (24%); eenzijdige parken met een redelijke tot goede kwaliteit, met te weinig schaalgrootte en gelegen op toeristisch-recreatief matige locaties. Parken zijn tot stilstand gekomen. Visie (en doelgroep-focus) ontbreken, er worden geen strategische investeringen meer gedaan, veel van deze parken hebben gebrek aan bedrijfsopvolging of een verouderd eigenarenbestand;
- vergane glorie (24%); hier vindt niet of nauwelijks toeristisch-recreatieve exploitatie plaats en de locatie leent zich er ook niet (meer) voor. Veelal gaat het om uitgeponde en tweede woningparken. Op kleine schaal en incidenteel vindt toeristisch-recreatieve verhuur plaats door individuele eigenaren. Wonen en recreatief tweede woninggebruik worden hier gemengd;
- woonvormen (22%); locaties waar hoofdzakelijk permanent gewoond wordt of waar sociaal kwetsbare groepen mensen gehuisvest worden en/of diverse plekken die aan het verloederen zijn. Deze locaties zijn toeristisch-recreatief niet aantrekkelijk.

Voor de revitaliseringsopgave worden in het onderzoeksrapport een aantal strategielijnen benoemd, waarbij bovenin het “aquarium” de overheid een faciliterende rol past en onderin het aquarium een meer sturende/ondernemende rol. Bovenin dit schema is er veelal sprake van ondernemers, onderin het schema vaak (verenigingen van) huiseigenaren.

De revitaliseringsopgave blijkt zowel economisch, ruimtelijk, volkshuisvestelijk als sociaal-maatschappelijk te zijn met een sterke verwevenheid over en weer. De mogelijke overheidsinzet binnen de in het onderzoek genoemde strategielijnen heeft betrekking op meerdere portefeuilles bij gemeenten en provincie.

Strategielijn	Instrumenten overheid
Excelleren	Faciliterend: acquisitie nieuwe ondernemers/investeerders, expertteam, één overheidsloket voor VTE ondernemers, vergroten financierbaarheid door ondernemers, (gebieds)marketing, ruimte bieden voor verblijfsrecreatie in gebiedsontwikkeling, grondbeleid, verbetering (omliggende) publieke infra
Productontwikkeling	
Conceptontwikkeling en herontwikkeling	
Consolideren, herontwikkelen en transformeren	Ondernemend/sturend: handhaving, ondersteuning gebiedsprocessen transformatie, sanering, coördinatie sociaal domein/veiligheid, financiële ondersteuning bij transformatie, verbetering (omliggende) publieke infra

Convenant 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024'

8 november 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding - <i>Nu aan de slag voor later</i>	1
2. Probleemstelling - <i>Vitaliteit vakantie- parken onder druk</i>	2
2.1 Vitaliteitsonderzoek Drenthe	2
3. Visie, doelen en vitaliseringsopgave – <i>Aanpak met een wenkend perspectief</i>	3
3.1 Visie	3
3.2 Doelen	3
3.3 Vitaliseringsopgave	3
4. Uitgangspunten bij deze aanpak – <i>Acteren vanuit hetzelfde handelingskader</i>	4
5. Organisatie – <i>Slim en slank organiseren</i>	5
6. Doorkijk en vervolg – <i>De volgende stap</i>	6

1. Inleiding - *Nu aan de slag voor later*

In 2025 voorzien wij een b(l)oeiende verblijfsrecreatiesector in Drenthe. Drenthe is dé vrijetijdsprovincie van Nederland. Het is dé plek om actief te ontspannen, te genieten en te ontdekken. Op bruisende, vitale vakantieparken worden door topondernemers innovatieve leisure-concepten toegepast, die een duidelijke aantrekkingskracht hebben op een groeiende stroom toeristen: uit binnen- en buitenland. De bestedingen in toerisme en recreatie zijn significant toegenomen, evenals de werkgelegenheid in de sector. De Drentse vakantieparken vormen het kloppend hart van de verblijfsrecreatiesector. Parken die als koploper in de sector bekend stonden, hebben die excellente positie verder uitgebouwd en zijn ondernemingen met allure, behorend tot de beste vakantieparken van Europa. Parken waar sprake was van een beperkt toekomstperspectief, zijn inmiddels getransformeerd. Daarbij zijn economische en ruimtelijke ontwikkelingen en afwegingen hand in hand gegaan. Door een integrale, daadkrachtige, langjarige en gezamenlijke aanpak, bloeit de verblijfsrecreatiesector als nooit tevoren.

Bovenstaand toekomstperspectief is geen utopie, maar op termijn haalbaar. Op dit moment is 65% van de eenheden (kampeerplaatsen en recreatiewoningen) en slechts 40% van de parken vitaal. Het ambitieniveau in relatie tot de huidige situatie vraagt om een slagvaardige aanpak. Dat raakt niet alleen de betreffende ondernemers en eigenaren van een recreatiewoning, maar is een vraagstuk van én voor alle partijen. Tijd voor actie en samenwerking: 2025 start vandaag!

Binnen de 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024' werken ondernemers uit de sector, eigenaren (VvE's), RECRON, recreatieschap, alle Drentse gemeenten en provincie, samen. Daarmee is het een unieke aanpak in Nederland. Gemeenten, recreatieschap, RECRON en provincie vormen een actieve alliantie om tot en met 2024 in een uitvoeringsgerichte aanpak een daadkrachtige impuls te geven aan de kwaliteit van de vakantieparken. In overleg met andere belanghebbende organisaties wordt aan deze opgave inhoud en vorm gegeven.

Met de ondertekening van dit convenant verbinden gemeenten, provincie, recreatieschap en RECRON zich aan de 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024'. Zij spreken hiermee uit dat zij een bijdrage leveren aan de gewenste kwaliteitsimpuls en committeren zich aan de in dit convenant omschreven richting en uitgangspunten.

2. Probleemstelling - Vitaliteit vakantieparken onder druk

2.1 Vitaliteitsonderzoek Drenthe

In een Drenthe-breed onderzoek is de vitaliteit van de verblijfsrecreatiesector in kaart gebracht (zie rapport '*Vitaliteit verblijfsrecreatie Drenthe*', ZKA leisure consultants, september 2017). Dit vitaliteitsonderzoek is uitgevoerd onder 209 verblijfsrecreatieparken met circa 28.000 eenheden en kende een respons van circa 80%.

Uit het onderzoek blijkt dat de Drentse verblijfsrecreatiesector suboptimaal functioneert en dat het aanbod onvoldoende aansluit op de vraag. Slechts 40% van de parken is vitaal. Deze vitale parken staan in verbinding met de gast, hebben doelgroepfocus en investeren in de ontwikkeling van het park; het betreft veelal grotere parken. Bij 42% van de onderzochte parken (19% van de onderzochte eenheden) is geen sprake meer van een vitaal toeristisch-recreatief aanbod. Het betreft parken waarbij de eigenaren niet meer ondernemen en/of die gelegen zijn op suboptimale locaties. Bij een deel van deze niet vitale parken is er sprake van een verwevenheid van verblijfsrecreatie en wonen. De verblijfsrecreatiesector in Drenthe lijkt op onderdelen niet opgewassen tegen de langverhuur en wooneconomie, óók niet op hoogwaardige locaties met hoogwaardige bouwvormen. Daarnaast worden gemeenten geconfronteerd met ongewenste effecten, voortkomend uit sociale problematiek.

Bij de revitaliseringsopgave, die uit het vitaliteitsonderzoek voortkomt, geldt een sterke verwevenheid op zowel economisch, fysiek-ruimtelijk, volkshuisvestelijk als sociaal-maatschappelijk terrein. Problemen zijn vaak niet eendimensionaal. Het onderzoek toont aan dat er sprake is van een meervoudige opgave die meerdere beleidsvelden beslaat én gemeentegrenzen overstijgt; dit vraagt om een langjarige, integrale aanpak.

3. Visie, doelen en vitaliseringsopgave – Aanpak met een wenkend perspectief

3.1 Visie

Gedreven door het eerder geschetste toekomstbeeld in 2025, gaat de 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024' uit van de volgende visie.

"Het aanbod aan vakantieparken draagt bij aan de ontwikkeling van Drenthe als dé vrijetijdsbestemming van Nederland met een ondernemende verblijfsrecreatiesector waarbij kwaliteit, innovatie, de Drentse identiteit en duurzaamheid de kernwaarden zijn".

3.2 Doelen

De 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024' is gericht op het realiseren van de volgende doelen:

- meer ruimte voor ondernemerschap;
- meer bestedingen door toeristen;
- meer werkgelegenheid;
- meer grip op sociale problematiek;
- meer balans tussen vraag en aanbod.

3.3 Vitaliseringsopgave

Aansluitend bij het vitaliteitsonderzoek en de genoemde doelen, bestaat de vitaliseringsopgave uit twee sporen.

Spoor 1. Excelleren

Het faciliteren van vitale parken én parken met die potentie om (weer) vitaal en eigentijds te blijven en/of te worden. Door innovatie, eigentijdse product-conceptontwikkeling wordt de kopgroep excellente bedrijven vergroot.

Spoor 2. Transformeren

Het begeleiden van parkeigenaren en/of VvE's van terreinen zonder recreatieve kwaliteit en perspectief, om transformatie naar een passende bestemming te realiseren. Door herbestemming en –ontwikkeling wordt het aandeel parken dat hun toeristisch-recreatieve functie heeft verloren, afgebouwd. Binnen deze opgave vallen ook de parken met een sociaal-maatschappelijke problematiek.

Voor beide sporen staan onder andere de instrumenten toezicht en handhaving ter beschikking. Deze instrumenten kunnen worden ingezet om de genoemde doelstellingen van de sporen te verwezenlijken.

4. Uitgangspunten bij deze aanpak – Acteren vanuit hetzelfde handelingskader

De 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024' is gestoeld op een aantal gemeenschappelijke uitgangspunten die door alle partners worden onderschreven:

- de revitalisering van de Drentse vakantieparken is primair een opgave van de sector (de ondernemers en eigenaren (verenigd in VvE's));
- de gemeenten zijn voor de aanpak van de revitalisering het eerste aanspreekpunt voor de ondernemers en eigenaren (VvE's). Zij hebben samen met de provincie een faciliterende en stimulerende rol. Hiervoor wordt door provincie en gemeenten kennis ingebracht.
- voor een succesvolle aanpak is co-creatie/samenwerking tussen de ondernemers/eigenaren, gemeenten en provincie noodzakelijk. Gemeenten en provincie maken ruimte voor ondernemende verblijfsrecreatieparken om nieuwe producten te ontwikkelen en ondernemend te kunnen anticiperen op marktontwikkelingen. Gemeenten en provincie nemen zo veel mogelijk belemmeringen voor ondernemers en eigenaren weg en zorgen – waar mogelijk – voor afgestemde regelgeving; ieder in zijn/haar rol. Horizontale en verticale samenwerking (gemeenten, provincie, Rijk, Europa) zijn cruciaal. Ruimte creëren waar gemeenten en provincie dat zelf kunnen en knelpunten agenderen op Rijks- en/of Europees niveau;
- per gemeente kan de concrete uitwerking verschillen, maar gemeenten erkennen de noodzaak van een gemeenschappelijke basis en regionale samenwerking en zijn daarop aanspreekbaar;
- de revitalisering is grotendeels maatwerk. Binnen de twee sporen (excelleren en transformeren) is er ruimte voor een gedifferentieerde aanpak. Uniform waar het kan, maatwerk waar nodig: 'Eén park, één plan';
- voor de revitaliseringsopgave is een meerjarenaanpak nodig waarin elke partij zijn verantwoordelijkheid neemt. Gemeenten en provincie committeren zich voor de periode 2018-2024 aan het leveren van een actieve bijdrage aan de meerjarenaanpak. Gemeenten en provincie stimuleren en faciliteren samenwerking vanuit het oogpunt van het borgen en/of versterken van de Drentse identiteit;
- bij de revitaliseringsopgave geldt een sterke verwevenheid van verschillende beleids-terreinen. Alleen een integrale aanpak met zorgvuldige afwegingen op zowel economisch, fysiek-ruimtelijk, volkshuisvestelijk als sociaal-maatschappelijk terrein leidt tot succes. Gemeenten en provincie onderschrijven een hoge ruimtelijke kwaliteit als belangrijke voorwaarde voor een vitale verblijfsrecreatiesector;
- gemeenten en provincie streven naar een economisch en ecologisch duurzame recreatieve verblijfsrecreatiesector. Natuur-, landbouw- en milieuorganisaties worden betrokken zodat er verbinding gelegd wordt tussen economie en ecologie;
- het ontwikkelen en delen van (specialistische) kennis speelt een belangrijke rol. Het gaat om kennis en expertise op verschillende terreinen. Het slim omgaan met én organiseren van kennis vormt een belangrijke component van de aanpak.

5. Organisatie – *Slim en slank organiseren*

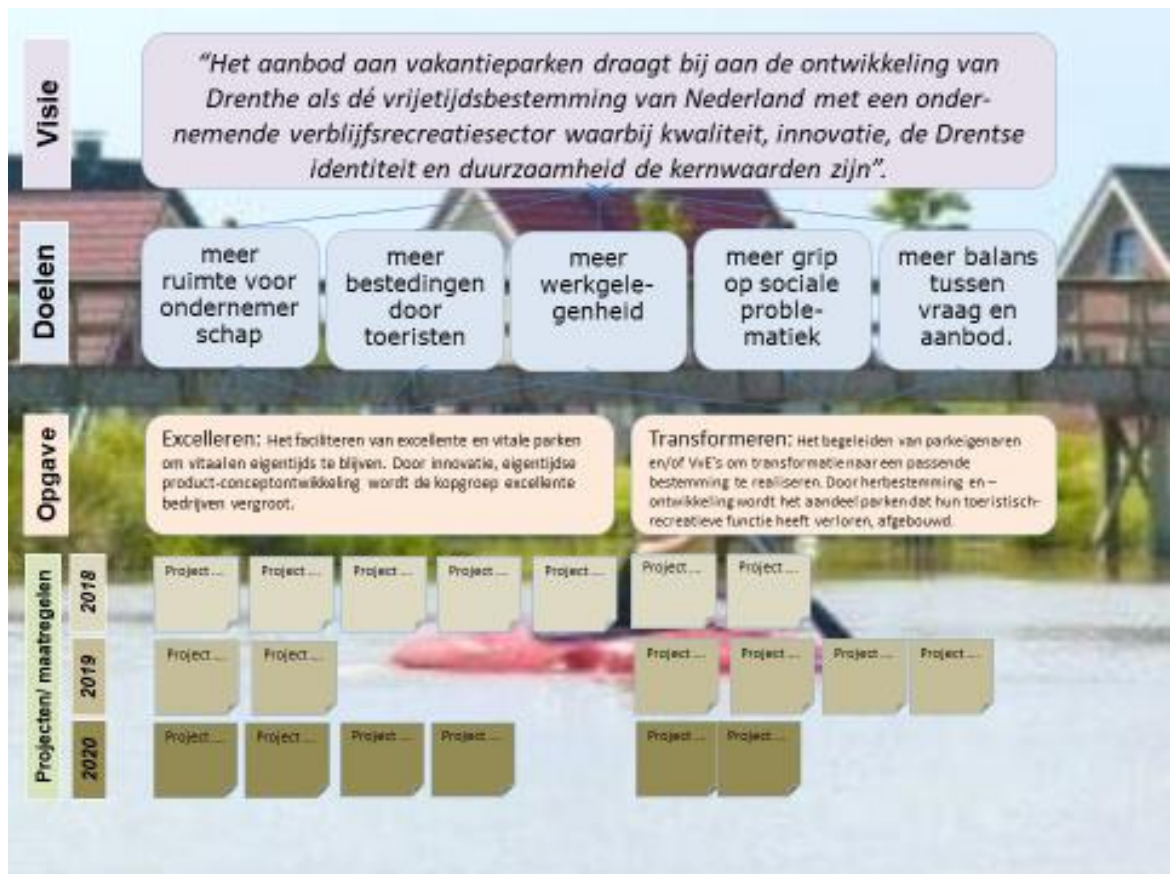
De aard en de omvang van de problematiek zijn majeur. De 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024' vraagt om de inrichting van een taskforce.

Deze compacte taskforce heeft als focus: het inbrengen, ontwikkelen en delen van (specialistische) kennis tussen de ondernemers en eigenaren (VvE's), gemeenten en provincie. De taskforce richt zich daarnaast op het coördineren en stimuleren van de uitvoering van maatregelen/projecten in de beide sporen (excelleren en transformeren). De taskforce neemt het werk van de ondernemers en eigenaren (VvE's) en gemeenten niet over, maar faciliteert hen bij de opgave.

In de volgende fase krijgt een kwartiermaker de opdracht deze taskforce in te richten en de ambities in dit document te vertalen in een uitvoeringsplan. Om een voortvarende start te kunnen maken met de aanpak, stelt de provincie voor 2018 € 0,5 mln beschikbaar voor de taskforce vanuit het vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken (onder voorbehoud van instemming door Provinciale Staten in februari 2018). De provincie en de Drentse gemeenten onderschrijven het belang van een taskforce en geven opdracht aan een kwartiermaker om de taskforce verder uit te werken.

Gemeenten, provincie en RECRON voelen de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor alle componenten in de aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe en leveren hierin een gezamenlijk inspanning.

6. Doorkijk en vervolg – De volgende stap

Dit convenant vormt samen met het nog uit te werken uitvoeringsplan het koersdocument voor de daadkrachtige, samenhangende uitvoering van de 'Aanpak Vitale Vakantieparken 2018-2024' in de komende jaren.

Na ondertekening van het convenant start de kwartiermakersfase. Voor deze fase:

- stelt de provincie, in overleg met de partners van dit convenant, een kwartiermaker aan;
- levert de kwartiermaker voor 1 april 2018 een uitvoeringsplan op
 - het uitvoeringsplan is een verdere uitwerking van de opgave, de aanpak, de inrichting en bemensing van de taskforce en de inzet van alle partners voor de periode 2018-2024.

Convenant 'Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018-2024'

Met de ondertekening van het convenant 'Aanpak Vitale vakantieparken Drenthe 2018-2024' committeren gemeenten, recreatieschap, RECRON en provincie zich aan

een integrale, daadkrachtige en gezamenlijke meerjarenaanpak voor de revitalisering van Drentse vakantieparken.

Naam

Handtekening

Naam

Handtekening

Naam

Handtekening

Naam

Handtekening

gemeente Tynaarlo

Gemeente Westerveld

provincie Drenthe

Naam

Handtekening